

Geschiedenis van de kerk

In 1960 werd de (eerste) Pauluskerk gebouwd, op dezelfde plek waar nu de nieuwe kerk staat. In de jaren 80 en 90 werd de kerk landelijk bekend door Hans Visser. Hij was van 1979 tot 2007 dominee en veroorzaakte nogal wat reuring door zijn hulp aan dakloze drugsverslaafden. De Pauluskerk stond lang bekend als toevluchtsoord voor drugsgebruikers. In 2007 werd de kerk gesloopt om plaats te maken voor De Calypso, een complex met woningen, winkels, kantoren én de Pauluskerk. Van 2007 tot 2013 vonden de activiteiten van de kerk tijdelijk onderdak in een pand aan de Westersingel. Sindsdien worden er geen drugs meer gebruikt in de kerk. In juni 2013 opende de nieuwe Pauluskerk haar deuren, op ongeveer dezelfde plek als de oude kerk. De nieuwe Pauluskerk is een opmerkelijk gebouw van de Engelse architect Will Alsop. Het bestaat uit vijf bouwlagen met onder andere een grote multifunctionele kerkzaal met orgel op de eerste etage. Sinds september 2008 is Dick Couvée de dominee. De kerk ontvangt giften van donateurs uit heel Nederland zoals stichtingen, kerken en fondsen. Bedrijven dragen in natura bij. Couvée: "We willen geen subsidie van de overheid want ik wil een grote bek kunnen opzetten als dat nodig is in het belang van de mensen in de marge."

overwin het kwade door het goede

'Overwin het kwade door het goede' is het motto van de Pauluskerk. Het nieuwe gebouw - een architectonisch icoon in Rotterdam - is een plek voor 'mensen in de marge'. Iedereen is welkom. Naast opvang zijn er exposities, rondleidingen, schrijverscafés, een lunchroom en ondernemersbijeenkomsten. tekst Suzanne Stam foto's Otto Snoek

Pauluskerk: 'De enige plek waar je vrij kunt zijn'

> Wie de kerk binnen stapt, staat direct in de centrale ruimte: hoog en open, waar het zonlicht door de ramen in overvloed naar binnen straalt. Een groepje oudere dames hangt aan de lippen van hun 'gids', een vrijwilliger die ze straks het gebouw laat zien. Op de tafel in de hoek ligt een enorm vel papier. Kunstenaar Sanne Luijben werkt samen met een van de bezoekers aan een tekening van een mangoboom. "De boom is een herinnering van een Afrikaanse jongen. Tijdens het Open Atelier kunnen bezoekers onder be-

geleiding van beeldend kunstenaars tekenen en schilderen. In een ontspannen openheid kunnen bezoekers hun verhaal kwijt. Bijvoorbeeld door er over te praten, of het in de schilderijen of tekeningen te verwerken. Kunst is toch een universele taal."

Bed, bad en brood

De Pauluskerk is dagelijks open van 9.00 tot 21.00 uur. Bezoekers kunnen hier terecht voor koffie of thee, een maaltijd, een luisterend oor en activiteiten. Ook biedt de kerk diverse

sprekuren, medische verzorging en 25 tijdelijke slaapplekken voor bezoekers die plotseling geen huisvesting meer hebben. Wie die bezoekers dan zijn? "Mensen in de marge. Wij helpen waar geen helper is", zegt dominee Dick Couvée in zijn kantoor. Ondertussen probeert hij telefonisch een slaapplek te regelen in de nachtopvang elders in de stad voor een van de bezoekers. "Rotterdam is een prachtige stad maar met veel onevenwichtigheid. We hebben de meeste mensen die onder de armoedegrens leven, zo'n 100.000.

Onze bezoekers zijn vluchtelingen vanuit de hele wereld, psychiatrische patiënten, verslaafden, mensen uit Midden- en Oost-Europa, alleenstaande moeders in de bijstand en Nederlanders met schulden. Die laatste groep, vooral kleine zelfstandigen en zzp'ers, groeit. Maar de grootste groep is die van de vluchtelingen, zo'n zeventig procent. Dit zijn mensen zonder verblijfspapieren waarvan een deel uitgeprocedeerde asielzoekers die ons land moeten verlaten maar niet welkom zijn in het land waar ze vandaan komen. Deze mensen

hebben vaak geen familie hier en leven op straat."

Godvergeten koud

Couvée zet zich met de Pauluskerk vurig in voor deze mensen. "Gelukkig hebben we geen echte winter gehad dit jaar. Maar laatst was ik met een collega 's nachts op straat en toen was het toch nog godvergeten koud. De mensen die op straat leven waren er ellendig aan toe. De Pauluskerk voert campagne met 'Bed, bad en brood'. De Raad van Europa heeft gezegd dat mensen, ongeacht hun status, recht hebben op bepaalde levensbehoeften: voedsel, kleding en onderdak. Dit geldt dus juist voor de mensen zonder verblijfspapieren. In mei doet de Raad van Europa een uitspraak die bindend is. Ik hoop dat die uitspraak de Rijksoverheid onder druk zet en de Rotterdamse gemeente haar verantwoordelijkheid neemt. Je kunt mensen niet zomaar de straat opsturen en zeggen: 'zoek het maar uit'. Dat we als samenleving letterlijk tegen deze mensen zeggen 'jij doet er niet toe' maakt me ontzettend kwaad. Het is het ergste dat mensen gezegd kan worden. Wie zijn wij om dat tegen een ander mens te zeggen? En te bepalen wie wel en niet mee mag doen?"

Straatnieuws

Om die onrechtvaardigheid duidelijk te maken, zoekt de Pauluskerk verbinding met de samenleving en brengt zij twee werelden met elkaar in contact: de bezoekers van de Pauluskerk en de 'kansrijke' Rotterdammers. Voor de bezoekers zijn er activiteiten en voorzittingen zoals het Open

Atelier, Schrijverscafé, kerkdiensten, het Eethuis, de Voedselbank en het Kledingatelier (waar ze overigens blij zijn met je kleding die je niet meer draagt!). Daarnaast organiseert de kerk ook activiteiten voor Rotterdammers zoals rondleidingen, ondernemersbijeenkomsten en exposities. Hierbij wordt kunst die door de bezoekers is gemaakt, tentoongesteld en verkocht. En je kunt er lunchen in lunchroom Paulus Paulet. En *last but not least*: Straatnieuws wordt hier verkocht door de bezoekers. Couvée: "Daar zijn we heel blij mee. Want we proberen als Pauluskerk de mensen weer een invulling van hun bestaan te geven en regie over hun eigen leven. We geven mensen niet alleen vis, maar leren ze vissen en zorgen ervoor dat ze toegang tot de visvijver hebben." Couvée verbaast zich nog dagelijks over zijn bezoekers: "Ik ben telkens weer onder indruk van de kracht en levensmoed van de mensen. Geloof speelt in de kerk natuurlijk een grote rol maar we bekeren niet. Iedereen is hier welkom, alle geloven. Ook als je niet gelooft. We bouwen hier aan vertrouwen, geloof in de mensen. We zorgen er met geloof en vertrouwen voor dat mensen in goede geestelijke en emotionele conditie zijn en het volhouden." Lana Blom (53) doet sinds de opening van de nieuwe kerk vrijwilligerswerk: "Ik ben balie-medewerkster en begeleid andere activiteiten. Het oude beeld van de Pauluskerk met de drugsverslaafden is er niet meer. De kerk organiseert veel activiteiten maar dat zou wat mij betreft nog meer aandacht mogen krijgen zodat meer mensen buiten de kerk zien wat hier gebeurt. Er zijn hier zoveel

mensen van zoveel landen en culturen, een rijkdom van gebeurtenissen. Dit is een prachtige plek maar dat we steeds meer bezoekers krijgen, vind ik eigenlijk heel pijnlijk. Het weerspiegelt de tekortkomingen in onze samenleving. Als burger wil ik mijn kop niet in het zand steken."

Brutaal

Een van de vaste bezoekers van de kerk is Abraham Segi (45) uit Eritrea. In 1991 heeft hij asiel aangevraagd in Nederland. Na een verblijf van zestien jaar in diverse opvangcentra kwam de beslissing in 2006: Abraham mocht niet in Nederland blijven. In 2007 werd hij opgepakt door de vreemdelingenpolitie en verbleef hij dertien maanden in vreemdelingendetentie. "Toen ik daar weer uitkwam, stond ik letterlijk op straat. Gelukkig had ik van de Pauluskerk gehoord en ben ik hier naar toe gekomen. Ik ben er nooit meer weggegaan. Ik eet hier, slaap hier, help overdag bij het vrijwilligerswerk, doe de boodschappen en probeer ondertussen mijn verblijfsvergunning te regelen. De Pauluskerk is er niet alleen maar voor ongedocumenteerden, maar voor iedereen. Er komen hier ook mensen uit de buurt die eenzaam zijn. Het geloof speelt voor mij een grote rol. Er zijn hier in de kerk zoveel geloven bij elkaar, dat is prachtig. Moslims, hindoes, christenen, boeddhisten, niet-gelovigen. We praten hier dagelijks in het kerkcafé met elkaar over het geloof. En we luisteren naar elkaar. Natuurlijk is het niet altijd makkelijk. Ook hier zijn mensen die zich niet aan de regeltjes houden, die brutaal zijn. Of erger, doordraaien.

Dan blijven we wel met die persoon praten, om te helpen. De Pauluskerk is de enige plek in Rotterdam waar je vrij kunt zijn. Waar je niet argwanend aangekeken wordt met zo'n blik van 'wat kom je doen?'. De mensen hier steunen elkaar, er is warmte en herkenning. Hier word je gezien. Iedereen heeft iemand nodig die je eens bij je arm pakt en vraagt 'Hé, hoe gaat het nu met jou?'. Dat is hier op deze plek, in

'Bezoekers zijn steeds vaker Rotterdammers met schulden'

de Pauluskerk." Abraham maakt op het eind haarfijn duidelijk waar de dominee zo van onder de indruk is als hij zegt: "Je moet goed beseffen dat het maar een kleine groep is die kwaad wil of niet aardig is. Waarom zou ik bitter zijn over de mensen die negatief beslissen over mijn vergunning? Dat houdt toch niet in dat alle Nederlanders on aardig zijn? Het regelen van mijn verblijf in Nederland is moeilijk maar ik geef niet op. Ik blijf hopen en doorgaan. Rotterdam is een mooie stad, ik wil aan alles meedoen en geniet van het leven. De hele wereld is mijn vriend."